

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Zorou Šmolkovou ve věci

žalobce: **R. M.**
t. č. Věznice Mírov, Mírov 27, 789 53
zastoupený JUDr. Ludií Madleňákovou, Ph. D., advokátkou
sídlem Nádražní 381/9, 789 85 Mohelnice

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 1292/25, 150 00 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 16. 6. 2022, ve věci invalidního důchodu,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou došlou zdejšímu soudu dne 7. 7. 2022 se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 16. 6. 2022, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaná zamítla žalobcovy námitky proti svému prvostupňovému rozhodnutí ze dne 10. 2. 2022 a toto prvostupňové rozhodnutí, kterým byla zamítnuta žádost žalobce o invalidní důchod, potvrdila.
2. V žalobě žalobce napadenému rozhodnutí vyčítá nesprávný závěr o nezískání potřebné doby

Shodu s prvopisem potvrzuje I.Ch.

pojištění ke dni vzniku invalidity 5. 7. 2019. Uvedl, že je od roku 2010 ve výkonu trestu odnětí svobody, kde od svého nástupu řádně pracoval. V roce 2012 v práci zkolaboval a následně se podrobil operaci srdce a stal se práce nezpůsobilým. Podal celkem pět žádostí o pracovní zařazení, všechny marně z důvodu pracovní nezpůsobilosti. Do doby pojištění se započítává doba výkonu trestu pouze v případě, že zde odsouzený pracuje. Žalobce nemohl pracovat z důvodu svého špatného zdravotního stavu. Považuje za protiústavní, aby mu nebyl poskytnut invalidní důchod z důvodu nedostatečné doby pojištění, když pracovat nemohl pouze z důvodu špatného zdravotního stavu a současně z důvodu absence svobodné volby povolání ve vězení. Diskriminační důvod spatřuje ve svém zdravotním stavu a ve svém postavení, když o vzniku pojištění je de facto rozhodováno státním orgánem, ředitelem věznice.

3. Žalovaná ve svém vyjádření popsala dosavadní průběh řízení a uvedla, že na svých argumentech zcela setrvává.
4. Krajský soud poté co zjistil, že žalobní návrh je věcně projednatelný, přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), v mezích žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu v době rozhodování žalované, tedy ke dni 16. 6. 2022 (ust. § 75 odst. 1 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
5. Ze správního spisu krajský soud zjistil následující skutkový stav. Žalobce požádal o invalidní důchod dne 5. 10. 2021 a posudkový lékař Okresní správy sociálního zabezpečení Šumperk jej od 5. 7. 2019 uznal invalidním pro invaliditu II. stupně, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho pracovní schopnost o 50 %. Žalovaná přesto žádost žalobce zamítla dne 10. 2. 2022 z důvodu nesplnění podmínky získání potřebné doby pojištění ke vzniku nároku na invalidní důchod.
6. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce námitky, ve kterých vyjádřil nesouhlas se závěrem nezískání potřebné doby pojištění, neboť ve výkonu trestu odnětí svobody nemohl platit pojištění. Poukázal rovněž na to, že mu invalidita byla přiznána již v roce 2012.
7. V rámci námitkového řízení žalovaná nechala zpracovat posudek posudkovým lékařem ČSSZ, ze kterého vyplynulo, že žalobce byl invalidní od 2. 5. 2012 do 11. 3. 2014 pro invaliditu prvního stupně. Od 12. 3. 2014 do 4. 7. 2019 invalidní nebyl a od 5. 7. 2019 je invalidní ve druhém stupni, jelikož jeho pracovní schopnost poklesla o 50 % pro postižení uvedené v kapitole IX., odd. A, pol. 1 písm. b) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. Den vzniku invalidity byl stanoven na 5. 7. 2019, doba platnosti trvale.
8. Žalovaná ověřila v evidenčních listech důchodového zabezpečení, že žalobce v době 5. 7. 2009 až 4. 7. 2019 získal 802 dnů pojištění (2 roky a 72 dnů), v době od 5. 7. 1999 do 4. 7. 2019 celkem 2687 dnů (7 let a 132 dnů) pojištění. Nezískal tak potřebnou dobu pojištění a z tohoto důvodu žalovaná námitky žalobce zamítla.
9. Krajský soud výpočtem ověřil, že žalobce skutečně v době 5. 7. 2009 až 4. 7. 2019 získal 802 dnů pojištění (2 roky a 72 dnů), v době od 5. 7. 1999 do 4. 7. 2019 celkem 2687 dnů (7 let a 132 dnů) pojištění. Výpočet ani není žalobou sporován, neboť podstatou žalobní námitky je výklad ustanovení § 5 odst. 1 písm. l) zákona o důchodovém pojištění. Krajský soud nechal zpracovat posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí posudek ohledně poklesu pracovní schopnosti žalobce a doby vzniku jeho invalidity. Z posudku z 20. 1. 2023

vyplývalo totéž, co zjistili posudkoví lékaři žalované, tedy den vzniku invalidity žalobce 5. 7. 2019, pokles pracovní schopnosti 50 %.

10. Krajský soud neprovedl žalobcem navržený účastnický výslech pro nadbytečnost, když není sporné, že žalobce byl ve výkonu trestu, že marně žádal o pracovní zařazení a že byl zdravotně omezen.
11. Podle ustanovení § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění *má pojištěnec nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let nebo důchodového věku, je-li důchodový věk vyšší než 65 let a stal se invalidní a získal potřebnou dobu pojištění, pokud nesplnil ke dni vzniku invalidity podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 popř. byl-li přiznán starobní důchod podle § 31, pokud nedosáhl důchodového věku.* Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod podle ustanovení § 40 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění u pojištěnce ve věku nad 28 let činí 5 let, tato doba se podle ustanovení § 40 odst. 2 téhož zákona zjišťuje z posledních 10 roků před vznikem invalidity, v případě žalobce v době 5. 7. 2009 do 4. 7. 2019. U pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou též, byla-li tato doba získaná v posledních dvaceti letech před vznikem invalidity, v případě žalobce tedy od 5. 7. 1999 do 4. 7. 2019, potřebná doba pojištění činí přitom 10 roků. V předmětných dobách žalobce – jak je uvedeno výše – potřebnou dobu pojištění nezískal.
12. Podle § 5 odst. 1 písm. l) zákona o důchodovém pojištění jsou pojištění účastny *osoby ve výkonu trestu odnětí svobody zařazené do práce a osoby ve výkonu zabezpečovací detence zařazené do práce.* Žalobce namítal diskriminaci osob ve výkonu trestu s tím, že citované ustanovení je nepřiměřeně tvrdé a protiústavní, když ve výkonu trestu jsou osoby při zařazení do práce plně závislé na možnostech a rozhodnutí věznice. V případě žalobce nadto byla jeho možnost pracovního zařazení omezena jeho nepříznivým zdravotním stavem. Stejnou námitku řešil Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 6 Ad 58/2007-266 dne 21. 2. 2008 se tímto závěrem: *„pokud stěžovatel po uvedené době nebyl zařazen k pravidelnému výkonu prací ve vazbě, žalovaná z této skutečnosti vychází a nemůže přihlídnout k okolnostem, za jakých k zařazení stěžovatele pravidelnému výkonu prací ve vazbě nedošlo (...). Stěžovatel si svou situaci zavinil sám tím, že páchal závažnou trestnou činnost (...) a pokud nemá potřebnou dobu pojištění, nelze mu invalidní důchod přiznat“.* Ke shodnému závěru dospěl i v rozsudku ze dne 5. 12. 2019 č. j. 6 Ads 178/2019 – 28, podle kterého *„je proto v jeho pravomoci (pozn. soudu zákonodárce) nezařadit do důchodového pojištění osoby ve výkonu trestu odnětí svobody, které z jakéhokoli důvodu nepracují, neboť s ohledem na subjektivní trestní odpovědnost si omezení osobní svobody v důsledku odsuzujícího rozsudku způsobily zaviněným jednáním. To, že mají omezenou možnost pracovních příležitostí, je pak omezením plynoucím z povahy tohoto trestu, resp. okolností jeho výkonu“*, a obdobě uzavřel i Ústavní soud v rozsudku sp. zn. I. ÚS 1292/08, podle něž *„stát nemá povinnost zajistit právo na zaměstnání osobám, které se dopustily trestné činnosti a jsou proto ve vazbě. Stát rovněž nemá povinnost umožnit osobám ve vazbě výkon práce“*, což nepochybně dopadá i na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody. Námitku žalobce tak soud neshledal důvodnou. V nedávné době se této otázce věnoval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 9. 2. 2022, č. j. 6 Ads 170/2020-33, který dopěl k témuž závěru; poukázal – stejně jako žalovaná – na možnost dobrovolné účasti na důchodovém pojištění na základě přihlášky podle § 6 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění.
13. V nyní posuzované věci nemá krajský soud důvod se od citovaného závěru odchýlit, když žalobce neuplatnil žádný nový argument, který by nebyl Nejvyšším správním soudem a

Ústavním soudem zodpovězen. Byť se žalobci úprava obsažená v § 5 odst. 1 písm. l) zákona o důchodovém pojištění může zdát nespravedlivou, je plně v kompetenci zákonodárce určit, za jakých podmínek jsou osoby ve výkonu trestu důchodově pojištěny. Důchodové pojištění je – s přesně stanovenými výjimkami – zásadně spojeno s výkonem práce (zaměstnání) a hrazením pojistného. Byla-li by zákonná výjimka pro osoby ve výkonu trestu, mohly by to na druhou stranu vnímat nespravedlivé osoby, kterým také brání objektivní překážka být důchodově pojištěn, např. pro nemožnost najít práci déle než tři roky či pro zdravotní komplikace, které sice nedosahují stavu invalidity, ale v možnosti nalézt práci a pracovat takovou osobu omezují, kteří se žádného protiprávního jednání spojeného s trestem odnětí svobody nedopustily a z hlediska důchodového pojištění by na tom byly hůře, než osoby trestané. Tuto úvahu soud však dodává pouze na okraj, neboť nosnou argumentaci k žalobní námitce vyslovil Nejvyšší správní soud ve shora citovaných rozsudcích.

14. Pro vznik nároku na invalidní důchod musí podle shora citovaných ustanovení žadatel splnit dvě podmínky. První podmínkou je invalidita, což žalobce splnil k 5. 7. 2019. Druhou podmínkou je potřebná doba pojištění, kterou však žalobce nesplnil. Za této situace je závěr žalované o tom, že žalobci nevznikl nárok na invalidní důchod, v souladu s citovaným ustanovením § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění.
15. Žaloba tak není důvodná a krajský soud ji zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
16. V řízení byl plně procesně úspěšný žalovaný, který v souladu s ustanovením § 60 odst. 2 s. ř. s. nemá právo na náhradu nákladů řízení; procesně neúspěšnému žalobci právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo. Soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení. (výrok II.).
17. Odměna ustanoveného zástupce bude vypořádána v samostatném usnesení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je **možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Ostrava 21. června 2023

JUDr. Zora Šmolková
samosoudkyně